

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marte Kari Huse, 62 55 10 76
Christen Ness, 62 55 10 92

Revidert nasjonalbudsjett 2020 – bekymring for kommunene i Innlandet

Fylkesmannen er bekymret for den økonomiske situasjonen til kommunene i Innlandet. Dekning av merutgifter/tapte inntekter er avgjørende for å opprettholde god beredskap knyttet til pandemien.

Fylkesmannen har mottatt flere tilbakemeldinger fra kommunene i Innlandet vedrørende regjeringens anslag for konsekvenser av Covid-19, og vurderingene av kompensasjon ifm. revidert nasjonalbudsjett 2020. Kommunene har særlig uttrykt bekymring knyttet til usikkerheten ved kompensasjon for de økonomiske virkningene av virusutbruddet. Det er videre innvendinger fra kommunene knyttet til de nye anslagene for lønns- og prisveksten som regjeringen har lagt til grunn for kommunesektoren i det reviderte budsjettet.

Fylkesmannen har forståelse for at utviklingen fremover er svært usikker, men ønsker å påpeke at usikkerhet på nåværende tidspunkt er særlig utfordrende for kommunenes vurderinger av hvordan de skal sikre videreføring av en mer normal drift innenfor nye retningslinjer, fortsatt smitteverntiltak og smittesporingsarbeid og annen beredskap for virushåndteringen.

Fylkesmannen mener det er svært viktig at kommunene får tydelig signal om at det gjøres nye vurderinger av behovet for kompensasjon for konsekvenser av Covid-19, når det foreligger mer informasjon om utviklingen både i utgifter, inntekter og lønns- og prisutvikling senere i høst.

Utgifter, beredskap og virushåndtering fremover

Fylkesmannen i Innlandet oversendte i april et samlet anslag for merutgifter for kommunene i fylket. Mye var usikkert på daværende tidspunkt, men anslagene viste store kostnader for mange kommuner, både påløpte og fremtidige. I tillegg synliggjorde flere kommuner betydelig reduksjon i inntektsnivået. Flere kommuner varsler om at merutgiftene fremover vil overstige det som foreløpig er kompensert gjennom inntektssystemet og skjønnsmidlene. For å få bedre oversikt over reelle kostnader til nå, og utfordringer fremover, vil Fylkesmannen foreta en analyse av seks utvalgte kommuner. I analysen vil det bli lagt til grunn oppdaterte tall for regnskapsførte utgifter, hvilke type utgifter som kommunene har hatt, særskilte utfordringer de står overfor, vurdering av utgifter fremover og kompensasjonsgrad for kommunene.

Vi ser at kommunene nå er i en vanskelig situasjon, der de må veie videreføring av det viktige beredskapssamarbeidet opp mot tilbakeføring av virksomheten til ordinær drift. Fylkesmannen har vært opptatt av at kommunene planlegger regionalt i krise- og beredskapsarbeidet for håndteringen av Covid-19 pasienter. Særlig planlegging av senge- og personalkapasitet for pleie av alvorlig syke gjenværende i kommunene har blitt prioritert. Vår vurdering er at flere kommuner ville få store utfordringer spesielt med helsepersonell ved beregnet topp av pandemien. Det har vist seg nødvendig for mange kommuner å samordne innsatsen og beredskapen for å være i stand til å håndtere en forventet topp.

Det er foreløpig stor variasjon i kommunenes smittesituasjon og muligheter for å håndtere denne, og dermed også stor variasjon i kostnadsbildet. Vår vurdering er at kompensasjon av merutgifter gjennom inntektssystemet kan gi rimelig dekning av kommunenes mer generelle merutgifter. Fylkesmannen vil påpeke at den samlede ekstrabevilgningen innenfor skjønnsmidler ikke er stor nok til å kunne gi rimelig kompensasjon til de hardest rammede kommunene. Fylkesmannen anbefaler økte skjønnsmidler. Dette vil muliggjøre en mer reell vurdering av belastning og kompensasjon for den enkelte kommune, og dette er et viktig signal til kommunene på nåværende tidspunkt.

Omstillingsprosesser og innsparingsbehov

Mange av kommunene i Innlandet sto allerede ved inngangen til 2020 overfor betydelige omstillings- og innsparingsprosesser. Flere kommuner melder nå om at arbeidet i stor grad er utsatt eller umulig å gjennomføre i inneværende år, og at de ikke vil kunne få den effekten som var planlagt. Innsparingsplanene som for mange var planlagt over flere år, blir nå forskjøvet, og dette kan medføre underskudd for mange i inneværende år og stor reduksjon i kommunenes disposisjonsfond.

Fylkesmannen påpeker at det er viktig at omstillingene er gjennomarbeidet og helhetlige og at det er langsiktige tiltak som vurderes i kommunene. Dersom kommunene nå ikke opplever at det blir kompensert for merutgifter og mindreinntekter knyttet til virusutbruddet, og at virus håndteringen i tillegg hindrer nødvendig omstillingsarbeid, vil dette for mange kommuner ha konsekvenser som de drar med seg i lang tid fremover.

Oppsummering

Fylkesmannen er bekymret for den økonomiske situasjonen for kommunene i Innlandet. Dekning av kommunenes merutgifter og mindreinntekter knyttet til virusutbruddet i inneværende år er en forutsetning for å begrense konsekvensene i tid fremover. Fylkesmannen støtter samarbeidet mellom staten og KS i arbeidsgruppen som skal kartlegge merutgifter og mindreinntekter av pandemien for kommunene. Samtidig vil det være behov for å gjøre vurdering for enkeltkommuner. Fylkesmannen vil undersøke nærmere konsekvensene for kommunene i Innlandet, slik at variasjon mellom enkeltkommuner også blir synliggjort og for at det kan gjøres vurderinger av hvilke kommuner som er hardt rammet av situasjonen.

Fylkesmannen anbefaler tydeligere signal om nye vurderinger av og ytterligere bevilgninger til kompensasjon for merutgifter og mindreinntekter til kommunene. Fylkesmannen mener det er viktig for kommunene at det gis signaler om at de kan legge til grunn kompensasjon for økonomiske konsekvenser av virusutbruddet i sin kommune, og at dette ikke kun vurderes samlet sett for kommunesektoren. Tildeling av kompensasjon gjennom skjønnsmidler muliggjør en mer reell vurdering av belastning og kompensasjon for den enkelte kommune. Fylkesmannen anbefaler økte skjønnsmidler for å kunne bidra til at kommunene mottar en rimelig kompensasjon for sine økonomiske konsekvenser og for å kompensere de kommunene som er hardest rammet.

Med hilsen

Knut Storberget
Fylkesmann

Anne Kathrine Fossum
kommunal- og samordningsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent